

17 ARBA 17
Człowiek Ogółu

20.05.2021

11776/2021

MINISTER
Rodziny i Polityki Społecznej

03980200467215
RPW/11776/2021 P
2021-05-31

Warszawa, 20 MAJ 2021

DUS-III.058.57.2021.JŻ

**Pan
Tomasz Grodzki
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej**

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na oświadczenie złożone przez senatora Stanisława Gawłowskiego podczas 23. posiedzenia Senatu RP w sprawie zmiany zasad przyznawania dodatkowego zasiłku opiekuńczego rodzicom dzieci powyżej ósmego roku życia, przekazane przy piśmie znak sprawy: BPS/043-23-973/21, pragnę uprzejmie wyjaśnić, co następuje.

Zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 870 ze zm.), zwanej dalej „ustawą zasiłkową” - zasiłek opiekuńczy jest świadczeniem przysługującym ubezpieczonemu z tytułu konieczności sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem lub chorym członkiem rodziny. Przysługuje osobom objętym ubezpieczeniem chorobowym, zarówno obowiązkowym, jak i dobrowolnym, zwolnionym od wykonywania pracy z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki nad m.in. „zdrowym” dzieckiem w wieku do ukończenia 8 lat. Przede wszystkim zasiłek ten stanowi świadczenie rekompensujące utratę zarobku z powodu konieczności sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem. W konsekwencji, do zasiłku opiekuńczego z tytułu opieki nad dziećmi ma prawo zarówno ubezpieczona matka dziecka, jak i ubezpieczony ojciec dziecka przy czym, zasiłek opiekuńczy wypłaca się tylko jednemu z rodziców, temu który wystąpi z wnioskiem.

Zasiłek opiekuńczy przysługuje ubezpieczonemu, zwolnionemu od wykonywania pracy z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki m.in. nad „zdrowym” dzieckiem, które nie ukończyło 8 lat i wystąpiła jedna z następujących sytuacji: nieprzewidziane zamknięcie żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły, do których dziecko uczęszcza; konieczność izolacji dziecka z powodu podejrzenia o nosicielstwo choroby zakaźnej, choroba niani (gdzie zawarto umowę uaktywniającą) lub dziennego opiekuna, którzy opiekują się dzieckiem, poród

lub choroba małżonka lub rodzica dziecka, który stale opiekuje się dzieckiem, a poród lub choroba uniemożliwia tę opiekę, pobyt w szpitalu albo innej placówce leczniczej małżonka lub rodzica dziecka, który stale opiekuje się dzieckiem.

Należy wyjaśnić, że zgodnie z art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy zasiłkowej nie każde zamknięcie placówki uprawnia do zasiłku opiekuńczego, a tylko takie, które jest nieprzewidziane (ustawa zasiłkowa nie zawiera legalnej definicji wskazanego pojęcia). Zgodnie z wieloletnią praktyką za nieprzewidziane zamknięcie placówki, do której uczęszcza dziecko, uważa się takie, o którym ubezpieczony dowiedział się w terminie krótszym niż 7 dni przed dniem jej zamknięcia. Zatem prawo do zasiłku opiekuńczego na zasadach ogólnych powstaje z mocy prawa, gdy placówki, do których uczęszczają dzieci (przyjęte do tych placówek w ramach limitów) zostaną zamknięte z powodów nieprzewidzianych, np. kwarantanny, zagrożenia powodzią, remontu spowodowanego nagłą okolicznością.

Ponadto, wspomniany powyżej art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy zasiłkowej stanowi *clou* zagadnienia przedstawionego przez pana senatora tj. ogranicza prawo do zasiłku opiekuńczego na zasadach ogólnych wyłącznie do rodziców lub opiekunów prawnych dzieci, które nie ukończyły 8 roku życia. Ustawodawca, tworząc przepisy ustawy zasiłkowej, zdecydował o takim rozwiązaniu, które funkcjonuje w obrocie prawnym od wielu lat. Przemawia za tym nie tylko wykładnia literalna, ale też celowościowa ww. przepisów.

Dodatkowy zasiłek opiekuńczy wprowadzony został ustawą z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. poz. 374 ze zm.), zwaną dalej „specustawą”, jako szczególne świadczenie z powodu COVID-19. Zatem istota wprowadzonej regulacji, *ratio legis* prawa do dodatkowego zasiłku opiekuńczego, sprowadza się do szczególnej sytuacji w kraju – pandemii koronawirusa, gdy placówki oświatowe były zamknięte lub ich funkcjonowanie było poważnie ograniczone, a zajęcia były prowadzone w trybie hybrydowym. Prawo do dodatkowego zasiłku opiekuńczego zostało zbudowane w oparciu o prawo do zasiłku opiekuńczego przyznawanego na ogólnych zasadach. Na podstawie art. 4 specustawy - rodzice/opiekunowie mogli sprawować osobistą opiekę nad dziećmi przez okres walki z epidemią koronawirusa, otrzymując dodatkowy zasiłek opiekuńczy, wynoszący 80% wynagrodzenia, stanowiącego jego podstawę wymiaru. Warto zwrócić uwagę na fakt, że od 4 maja br. uczniowie klas I-III szkół podstawowych na terenie całego kraju wrócili do nauki stacjonarnej w szkole. Działalność pozostałych szkół i placówek do 16 maja br. pozostawiono bez zmian (obowiązuje nauka

zdalna/hybrydowa). Pomimo tego, na podstawie właściwego rozporządzenia¹ - w okresie od 10 do 23 maja br. - przysługuje dodatkowy zasiłek opiekuńczy. Dzięki takiemu rozwiązaniu zagwarantowano możliwość zapewnienia osobistej opieki m.in. nad dziećmi m.in. do 8 roku w ramach prawa do dodatkowego zasiłku opiekuńczego w przypadku np. zamknięcia szkół.

Niezależnie od powyższego, obecna sytuacja epidemiczna w kraju nie uzasadnia zmiany ww. przepisów regulujących prawo do dodatkowego zasiłku opiekuńczego oraz zasiłku opiekuńczego przyznawanego na ogólnych zasadach. Należy przede wszystkim zauważyć, że obecne rozwiązania prawne ustawy zasiłkowej regulują powyższą materię w sposób kompleksowy, wprowadzenie wyjątków od ogólnych zasad na rzecz rozszerzenia grupy osób uprawnionych o grupę rodziców dzieci powyżej 8 roku życia, a więc uczęszczających do klas I-III szkoły podstawowej - może w konsekwencji doprowadzić m.in. do utraty spójności istniejących rozwiązań w tym zakresie.

Jednocześnie informuję, że w okresie od 7 marca 2020 r. do 14 maja 2021 r. do ZUS wpłynęło 1 369 141 wniosków o dodatkowe zasiłki opiekuńcze. Szczególnie istotnym faktem jest, że do 14 maja 2021 r. zrealizowano 99,95% spraw o dodatkowy zasiłek opiekuńczy w postępowaniu pierwszorazowym. Świadczy to o konkretnym wsparciu ubezpieczonych członków rodzin, którzy podjęli się sprawować osobistą opiekę nad dziećmi do 8 roku życia, w czasie gdy placówki oświatowe były zamknięte lub ich funkcjonowanie było ograniczone z powodu epidemii COVID-19.

Z poważaniem

Stanisław Szorel
Stanisław Szorel
Minister Rodziny i Polityki Społecznej

¹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 maja 2021 r. w sprawie określenia dłuższego okresu pobierania dodatkowego zasiłku opiekuńczego w celu przeciwdziałania COVID-19 (Dz. U. poz. 863).